

AKATALPA

Şubat 2014 - Sayı 170

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

Hayati BAKİ

Hüseyin ALEMDAR

Hayat Yaprakları

ÖMÜR YAPRAKLARI, XX

hayat, ne sorar ölüme?: bekle biraz!; beklesen ne kaybedersin?!: söylesene, bak: ışık bekliyor; su bekliyor; gece bekliyor; kuşlar bekliyorlar; çocuğunu emziren anneyi. su, ışığı; ışık, geceyi; kuşlar, ışığı ve geceyi; anne, çocuğun yumuş ellerindeki memeyi! büyüyünce uyku: ağaç olunca bilgiyi işaret eden yaprak, gökyüzü olsun şiir.; sorsun ölüme hayat, bekle beni ömür dediğin ömrüm!: ömrüm.; çiy tanesi, sessizlik, kayayı taşıyan merhamet, süt kölmeni serinlik: ne su, ne ışık, ne kuşlar, annedir annedir annedir ömür!

alabildiğine yol: kıyısız uçurum, durma patika: yolda uzayan uzaklık, sıkıntılı kalbi hayatın durmadan içinde ömür bildiğin, içinde susku hâlinde uykusuzluk: çocukluğun yeşim taşı, firuze hayâl, sevecen çiçekle *endişeli fesleğen*: kokular yayıyor kendine saklıyor sözcüklerden kiraz boncukları, kar küreyen anne: kızıl elma! bahçesinde yarın şiirleri: gelecek gülleri bahçesinde: hayat sorsun ölüme!: sor hayat!: ellerinde harfler taşıyan çocuk sorsun: nedir, harfleri ömrün?: yolculukta güneş tozları, çayırları: cân doğa, cânadaş ömrün türküsü?...

gide gide ne kaldı yolculuktan. gittikçe ağır aksak bu dünya yoruldu yorgunluğun dizleri: toprağa düşen tohum, çifte su verilen çelik ekilen serpilen zaman olsun: olsun, elbet hikâyenin soluğu: destan olsun olsun masal anlatacak kimse olsun olsun derin kuyular ezel ebediyen sonsuzluk diyârında anne olsun: annenin emzirdiği zaman. nehirlerin taşıdığı su dağların köktengriye sunduğu uğultu: birlikte sorduğumuz okuduğumuz beraber: arâfin şaşkınlığı cehennette yangın yeri mülkiyet: bu da yalan...

YEDİ TATMİN

1

Ah! Yaşım şu ân yirmi dokuz
Otuzbir/im/e basmamışım henüz.

2

Dilimin upuzun lâlesinde dişilgece beyazları--

3

sen, küçük ve derin dinim ol benim
dilim döndükçe hep seni konuşayım!

4

Ah! Gece nifak bilir de dil bilmez
memelerin en cahil gece--

5

dudaklarımdan kasıklarımın her yerim *nü'* zul!

6

Sen yeter ki soyun Zülâl
ten ve kâğıt cümle
etimiz İlhan Berkçe söz değeri kazansın.

7

Nasılsa aşk her yaşta
kar lâlesi!

Tahir Abacı, Sinan Akcan, Fatih Akça, Hüseyin Alemdar, Ertan Alp, Hayati Baki, Perihan Baykal, Dilek Bayram, Alper Beşe, Cihat Buçak, Ünsal Çankaya, Halim Çiftçi, M. Güner Demiray, Ezgi Dilek, Göksel Dinler, İsmail Cem Doğru, Umut Durmuşoğlu, Öztekin Düzgün, Sema Enci, Osman Serhat Erkekli, Gökhan Ertekin, Ozan Genç, Nihan İşiker, Korkut Kabapalamut, Abbas Karakaya, Emin Kaya, Özge Kocatürk, Zeliha Köse, Emre Küçükoğlu, Aysar Küçükyumuk, İhsan Metinnam, Mehmet Rayman, Baran Can Sayın, Cihannur Selenga, Kâzım Şahin, Şerif Temurtaş, Şeyda Üzer, Eşref Yener, Recep Yılmaz, Berker Yörgüç, Zafer Zorlu.

SİYASET VE ŞİİR (I)

Tahir ABACI

Selçuklu'dan Osmanlı'ya

Ülkemizde siyasallaşmasından en çok korkulan iki şey var: Ordu ve şiir. İkisi de inadına siyasallaşmış olgular. 1980'lerin başında, ordunun iyice siyasallaşmış olduğu bir dönemde, bir darbe ikliminde "Siyaset Bilimi" dalında (İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi) master yaparken, sevgiyle andığımız Prof. Dr. Toktamış Ateş'in "tez hocası" olduğu master tezimin konusu da "Türk Şiirinde Siyasallaşma" idi. Geçenlerde almış sayfalık bu tez elime gelince şöyle bir baktım, birkaç bölümlük bir yazıya dönüşebilir mi diye. Dönemine göre fena bulmadım ama doğrusu olduğu gibi aktarmaya elim gitmedi, sadece içeriğe bakış açısı değişmekle kalmamış, üslup anlayışım bile artık akademik üslubun ötesine geçmişti, konuyla ilgili kaynaklardaki sonsuz çeşitlenme de cabası... Sadece iskeleti koruyarak aynı çerçevede yeni metinler oluşturmaya karar verdim. Teze, siyasetin ne olduğu, toplumsal bütün içindeki yeri gibi konulardan girmişim. Bu kez öyle yapmayacağım, doğrudan olay ve olgulardan yola çıkarak konuya gireceğim.

Selçuklu Durağı

Anayurttan Anadolu'ya uzanan ve yaklaşık 500 yıla yayılan göç sürecinde Türk kimliğinin üç ana durağını Orta Asya, Ön Asya ve Anadolu'nun oluşturduğu biliniyor. "Türkiye şiiri" dediğimiz olgunun temellerinin ise, Horasan ile simgelenen Ön Asya'da atıldığı, Anadolu'da olgun biçimini bulduğu rahatlıkla söylenebilir. Elbette "Türk şiiri"nin tabanı daha geniş; Orta Asya'dan Avrupa'ya uzanmış, devletler kurmuş pek çok Türk boyları var. Sınırımız, bu geniş coğrafyanın sınırları değil, yaşadığımız Anadolu coğrafyasının özgül bir döneminde Türkçe söylenmiş şiirler. Doğal olarak etnik kökeni farklı olup Türkçe söyleyen şairler konuya dahil, ancak Türkçe dışı dillerde söylenen şiirler bilgi alanının dışında kalıyor.

Gerek Ön Asya'da yurtlanmış Büyük Selçuklu İmparatorluğunun çöküşü sonrasında, gerek Anadolu Selçuklu'sundan Osmanlı'ya geçilen ara süreçte, gerek Osmanlı'nın Timur yenilgisiyle gelen "Fetret devri"nde küçük beylikler de görüldü ama uzun erimde, ülkenin geniş bir kesimine ya da tamamına egemen olabilmemiş, "merkezi" nitelik gösterebilmiş iki devlet var oldu: Anadolu Selçuklu İmparatorluğu ve Osmanlı İmparatorluğu. Kuruluş tarihleri tartışmalı olmakla birlikte, birincisinin 1075 yılında kurulmuş olduğu ve 1308 yılında resmen sona erdiği, yani yaklaşık 233 yıl ayakta kaldığı, ikincisinin 1299'da bağımsızlık kazanmış bir beylik olarak başlayıp bir imparatorluğa dönüştüğü, 1922'de sona erdiği, yani 623 yıl ayakta kaldığı genel kabul görmektedir.

Genelde, yönetim biçimleriyle, inanç yapısıyla, mülkiyet düzeniyle, hukuk sistemiyle Selçuklu ve Osmanlı aynı sürecin bir devamı gibi algılanır. Elbette aranırsa organik süreklilik izlenimi daha eskiye bile götürülebilir. Sözgelimi, Alanya'da, kemerli gözlerden oluşan Selçuklu tersanesinde dalgaların gelgitini yaşarken insanın aklına Seferis'in "Denize Yakın Mağaralarda..." şiiri gelir. Akdeniz ve Ege'de, antik kalıntılar arasında, birden çizgileri daha 'aşına' Türk-İslam uygarlığı ürünü yapıların belirivermesi, bir ayrıksılığı değil, bir sürekliliği çağırır. Tıpkı Orta Asya'nın pagan geleneklerinin, Müslümanlaştırılmış bir versiyonla sunuluyor olsa da "Oğuz Töresi"nin izlerinin Selçuklu'da çok belirgin biçimde, hatta Osmanlı'nın Fatih Sultan Mehmet'e uzanan döneminde kısmen yaşıyor olması gibi. Oysa Selçuklu ordusunun Bizans karşısında kazandığı Malazgirt Savaşıyla, yani 1071 tarihiyle başlayan

süreci ayrı bir süreç olarak, bir dönüm noktası olarak, bir başlangıç olarak düşünmek yaygın bir eğilimdir. Yahya Kemal de, 1071 tarihine özgül bir önem verir, "yurt"u getirdiği için. İstanbul'un fethi de onun gözünde aynı önemdedir, o yurttaki kurulacak uygarlığın billurlaşmış örneği olacak "İstanbul"u getirmiştir.

Öte yandan, sürecin Selçuklu bölümünün Osmanlı'dan farklılıkları üstünde ise pek durulmaz. Yakın yıllara kadar Selçuklu araştırmaları da fazla değildi. Kimi genel tarihler yanında Osman Turan'ın *Selçuklular Tarihi* adlı kitabı (ilk basımı, 1965) son yıllara kadar en sık başvurulan kitap olarak kaldı. Dönemin tanığı İbn-i Bibi'nin kitabı bile yakınlarda gün ışığına çıktı. Mustafa Akdağ'ın, son döneminden başlatmakla birlikte, Selçuklu İmparatorluğunun toplumsal temellerine dair önemli gözlemler aktardığı *Türkiye'nin İktisadî ve İçtimai Tarihi, 1243-1559* adlı kitabının 1959'da üniversite yayını olarak basılmasından sonra 1970'lerde tekrar yayımlanması (Cem Yayınları, 1974), yine aynı tarihlerde Claude Cahen'in *Osmanlı'dan Önce Anadolu'da Türkler* adlı kitabının çevrilip yayımlanması (E Yayınları, 1979), konuya ilgiyi artırdı. Bu kitapların, popüler yayıncılık yapan yayınevlerince çıkarıldığını da anımsayalım. Günümüzde ise Anadolu'nun Selçuklu geçişinin çeşitli boyutları ve sanatı hakkında pek çok esere ulaşmak mümkün. İki bibliyografyayı anmakla yetinelim: *Selçuklular Bibliyografyası*, Fazlı Konuş, Çizgi Y. 2006 ve *Anadolu Selçuklu Dönemi Sanatı Bibliyografyası*, Aynur Durukan, Atatürk Kültür Merkezi Y., 2002.

Horasan'dan beri

Selçuklu'dan daha uzun bir ömür süren ve daha geniş bir alana yayılan Osmanlı, kuşkusuz daha 'rafine' bir devlet, hukuk, mimarî, kültür, sanat yarattı. Ancak, konumunu pekiştiren her devlet gibi, kendi 'ortodoks' kozasını ördüğü, dahası Avrupa'daki skolastiğe paralel biçimde bir orta çağ skolastiğine yöneldiği söylenebilir. Selçuklular'da ise en azından bir çeşitlilik vardı. Öncelikle, pek çok olgu Horasan kökenliydi. Anadolu'da her biri "mürşit" "şeyh" "rehber" "manevî mimar" "manevî önder" olarak kabul edilen Ahmed Yesevî, Hacı Bektaş Velî, Baba İlyas, Mevlânâ Celaleddin Rumî gibi... adların çoğu Horasan göçmeniydiler ya da öyle olduklarına inanılıyordu. Araştırmacılar, üst düzey yöneticilerinin bile hep Horasan'dan ithal edildiklerini anımsatırlar.. Dahası, uçlarda savaşan çulsuz ama kılıçlı (seyfi) dervişler de kendilerini "Horasan erleri" olarak adlandııyorlardı. Anadolu Türkleşirken, askerî açıdan 1071'deki Malazgirt savaşında bulunmuş olmak, inanç açısından ise Horasan'dan gelmiş olmak ilgili kişiler açısından bir erdem sayılmaktaydı. Dolayısıyla bütün önemli komutanlar, beyler Malazgirt savaşına katılmıştı, bütün inanç erleri Horasanlıydı!

Bu olgunun başka beliriş biçimleri de var: Sözgelimi, Bektaşî-Alevî inancındakilerin, toplumda kabul görmüş ve manevî etkisi olan adları (Yunus Emre gibi) ya da sistemle şu ya da bu nedenle çelişkiye düşmüş adları (Osmanlı devrinde Şeyh Bedreddin gibi) kendi inançlarının bir mensubu gibi saymaları ya da kimi Bektaşî - Alevî dedelerinin "Seyyid" (İslam peygamberinin soyundan gelme) olduklarına inanmaları gibi. Terside geçerli: Sözgelimi, Bektaşî tarikatının, dolayısıyla Anadolu Aleviliğinin dayandığı Hacı Bektaş Velî, Horasan kökenli oluşu da özellikle vurgulanarak, Sünnî inanç teorisyenlerince ortodoks bir manevî önder gibi sunulmaktadır. Nitekim, Arapça olarak yazdığı *Makâlat* adlı en önemli eseri, yakın yıllarda yaygın bir Sünnî tarikatın başında bulunmuş Prof. Dr. Esad Coşan tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. (Kültür Bakanlığı Y. 1996). Kitabı sadeleştirme görevini üstlenmiş olan Hüseyin Özbay; Eflakî, Aşıkpaşazâde, Fuat Köprülü gibi tarihçilerin onu "Babaîler mensubu, 'bâtını' ve 'harici' fikirlere sahip, 'heterodoks' bir derviş gibi" sunmalarını eleştiriyor, karşı

çıkış gerekçesi de şöyle: "(eğer öyle) olsaydı, etrafında asırlarca süren bir sevginin ve manevi nüfuzun teşekkülü imkânsız olurdu"

Görüldüğü üzere, Özellikle Osmanlı orta çağında Arap kökenli ana kaynakların etkisinin artması, Ön Asya'nın kültür ve inanç değerlerini sürdüren kesimlerin "harici" kılınması, daha muhafazakâr bir Horasan betimlemesiyle sonuçlanırken, "harici" "batını" sayılan kesimlerin Horasan'ı inanç açısından daha esnek bir yapı içinde betimlenmektedir. Ahmed Yesevî'nin bütün inanç kesimlerinde eş değerli yer bulması, Hacı Bektaş Velî'nin, Mevlânâ Celaleddin Rumî'nin onun yanına eklenmesi, gariban Anadolu köylüsü Yunus Emre'ye aynı uzantıda temsil görevi verilmesi, kökendeki birliği de, tarihî süreçteki farklılaşmayı da açıklar. Bence "kitle psikolojisi"nin bu ilginç yansımaları, sadece bir geleneğe bağlanma, kökeni ve referansları kalabalık gösterme, destek ve dayanak bulma, "karşı" taraf desteklerini zayıflatma kaygısıyla açıklanamaz; aynı zamanda ortak değerlerde buluşma gibi, hayırlı denebilecek bir payda da sağlamaktadır.

Tasavvuf düşüncesinin filizlendiği yer olan Horasan'ın özelliği, İslam'ın merkezinden uzakta İslam düşüncesiyle Ön Asya ritüellerini harman etmesinden ileri gelmekteydi. Claude Cahen de, anılan kitabında bu görüşü savunuyor. Abdülbaki Gölpınarlı ise, *100 Soruda Tasavvuf* adlı kitabında tasavvufun ve fütüvvetin özellikle Horasan'da ortaya çıkmasına daha "etnik" bir açıklama getiriyor. Ona göre, İslam'ın merkezinin sürekli Arapları gözetken politikaları, Arap olmayan Müslüman unsurların merkeze tepki duymalarına ve inançta farklı yorumlar geliştiren tarikatları desteklemelerine yol açmış, tasavvuf akımları o yüzden gelişmiştir. Bütün bunlar, Selçuklu'da Horasan'ın etkisinin ve anısının hâlâ tütmekte olduğunu gösterir. Unutulmaması gereken bir başka boyut, Selçuklu sarayında, aristokratlar arasında, okumuşlar arasında Farsça'nın yaygınlığı ve resmi dil olmasıydı. Bu durum, aynı zamanda Fars edebiyatı ve şiirinin de çok iyi bilinmesini beraberinde getirmekteydi. Nitekim, Mevlânâ ve çevresindekiler Farsça söyleyip yazdılar. Aynı dönemde, daha az sayıda olmakla birlikte, Arapça yazarlar da vardı.

Mevlânâ ve Ötekiler

Mevlânâ Celaleddin Rumî'nin dönem içerisinde özgül ve özel bir yeri olduğu kuşkusuz. Horasan'dan yola çıkıp, birkaç Anadolu şehrinde konakladıktan sonra Konya'ya mekân tutan Mevlânâ'nın belirleyici önemini vurgulayan Claude Cahen, onun tek olmadığını da anımsatıyor: "Şimdiki bilgilerimize ve elimizde bulunan belgelere dayanarak, on üçüncü yüz yılın ortalarında -öncelikle Moğol döneminin başlarında ama biraz daha önceleri de- Anadolu'daki ruhsal yaşamın, Celâleddin-i Rumî'nin ve ikinci derecede olarak ondan önceki kimselerin çevresinde döndüğünü söyleyebiliriz. Günümüze kadar gelen yapıtlarının şiirsel ve dinsel değerini küçümsemek, hatta Celâleddin-i Rumî'nin kurduğu söylenen mistik tarikatın toplumsal önemini tartışmak söz konusu olamaz. Yalnız, onun tek olmadığını, ondan önce ve onun yanı sıra daha başka kimselerin ve eğilimlerin de olduğunu ve bunların açıklığa kavuşmaları daha güç de olsa, gene de çok önemli olabileceklerini unutmamak gerekir" (*Osmanlıdan Önce Anadolu'da Türkler*, s. 250)

Halil İnalcık, *Şair ve Patron* adlı ilginç kitabında (Doğu Batı Y., 2003), Osmanlı dönemine odaklandığı için, Mevlânâ örneğine pek değinmemiş. Oysa, örneklediği "patrimonyal devlet ve sanatçı" ilişkisinin en soy, en "prototip" örneğinin Mevlânâ olduğu söylenebilir. Aslında devletin başındaki kişinin patronajı altındaki sanatçı modeli (ki daha çok bir şairdir bu), Mevlânâ öncesinde ve sonrasında da görülmüştür kuşkusuz. Ancak, Mevlânâ'nın hem Selçuklu başkentinde yaşamaması, hem "manevî" ağırlığı bulunması, hem giderek

yaygınlık kazanan bir tarikatın başı olması, bu ilişkide kıvam artırıcı bir etki göstermiştir. Oysa Osmanlı İstanbul'unda durum ne kadar farklıdır: Hem şair sayısı çoktur, hem hiçbir şairin tarikat kurma şansı yoktur, olsalar olsalar Bakî gibi kadı ya da Şeyh Galib gibi postnişin (dergâh başı) olabilmektedirler. Dolayısıyla Mevlânâ'nın Selçuklu "patron"uyla ilişkisi günlük "caize"ler, mevkiler koparmakla sınırlı değildi; hemen her alanda "bir dediği iki edilmiyordu".

Mevlânâ'nın düşüncesinin hoşgörüyü dayalı, barışçıl, insancıl olduğuna dair genel bir kanı oluşmuştur ve farklı kesimlerde sık sık yinelenir. Server Tanilli, *Yüzyılların Gerçeği ve Mirası* (Say Y., 1986) adlı kitabında bu konudaki ezberi şöyle bozmuştu: "Mevlânâ rint bir şair olarak, Şeriat ölçülerini zaman zaman aşarsa da temelde bir Şeriat adamı olarak kalmıştır. Özellikle *Mesnevî*'de bir *Kuran* yorumcusudur. Öyle, denildiği gibi, hoşgöründen yana da değildir; tam tersine felsefeyi yasaklar. (...) Müslüman olup da dinin gereklerini bütünüyle yerine getirmeyenlerin bile öldürülmelerini uygun bulur. Din ve mezhep ayrımı yanında ırk ve ulus ayrımı da yapar. (...) Bu yanlarıyla, tipik bir egemen sınıfın sanatçısıdır." Tanilli, Mevlevilik'i bir "burjuva tarikatı" olarak niteler. Garbis Altunoğlu'nun *Teori ve Politika* dergisinin 45. sayısında yayımlanan "Mevlânâ Celaleddin-i Rumî: Burjuvazinin Sevgilisi" başlıklı hayli uzun yazısı daha da radikal bir bakış açısında konumlanıyor. Altunoğlu, Mevlânâ'nın Selçuklu üst yönetimiyle, hatta Moğol işgalcilerle uzlaştığını, savaş tutsağı köleler, 'ikta' sistemi altında ezilen köylüler ve savrulup duran göçebeler karşısında duyarız kaldığını, kendisine sunulan imkânlar içinde gününü gün ettiğini vurguluyor. Yazının başında Mevlânâ'nın günümüz dünyasında (sadece Türkiye'de değil, Türkiye dışında da) gördüğü yaygın ilgiye dair aktardığı bilgiler ise gerçekten şaşırtıcı.

Mevlânâ hakkında genel geçer yinelenmelerin ötesine geçen bu yorumlara katılmamak elde değil. Ancak, kimi özgül durumları da göz önünde tutmak gerekiyor. Örneğin göçebeler ile kentliler arasındaki çelişkiye üretim tarzlarının kademenmesi açısından dönem şartlarını göz önünde tutmak gerek. Göçebeleri ve yoksul köylüleri isyana iten "saik" soru derece haklı iken, kuralsızlığı ve içine farklı unsurların katılması, isyanları dar ufuklu çıkışlara dönüştürmekte ve sönümlenmesiyle sonuçlanmaktadır. Yüreğimiz göçebe Baba'iler'den yana ne kadar olursa olsun, göçebelikten yerleşik düzene geçiş, bir zorunluk gibi durmaktadır. İlerde burjuvazi lonca düzenine dayalı orta çağ şehrinin evrilmesi sonucu ortaya çıkacaktır. Mevlânâ'nın kırsal kesim insanlarına küçümseyerek bakmasında biraz da bu olgunun payı vardır. Kölelik olgusu da öyle. Kölelik olgusu öylesine içselleşmişti ki, köleliğin sıkıntılarını çekip bir şekilde (fidyesi ödenerek, bağışlanarak, savaş sonucu kurtularak) özgürlüğüne kavuşan köle bile kendisine köle edinebiliyordu. Engels, kölelere özgürlük tanıyan "Özgürlük Bildirge"sinin ilgili yerlere ulaştırılmak üzere bir kölenin eline tutuşturulmasındaki tuhaflığa değinir. Nâzım Hikmet de, *Şeyh Bedreddin Destanı*'na ek olarak yazdığı *Zeyl* kitapçığında, yenilgisi kaçınılmaz Şeyh Bedreddin'e bakışının evladının amansız hastalığını bilen doktorun durumuna benzediğini söyler. Öte yandan, Mevlânâ'nın Anadolu Türk edebiyatının kuruluşundaki özgül yerini de göz ardı etmemek gerekiyor. Mevlânâ'nın özellikle *Mesnevî*'si olmasaydı, sadece Divan şiirinin değil, Halk şiirinin de aynı zenginliğe ve derinliğe ulaşması pek de mümkün olmayacaktı. →

Sevgili şairimiz, dostumuz Adnan Azar'ı (1956 – 10.01.2014) sonsuzluğa uğurladık.

BABALARIN SEYİR DEFTERİ

-babama-
-çağatay tuzcuoğlu'na-

soğuk ve kirli toprak damlarından düştüğüm
akşam sohbetleri! kapının loşluğunda tedirgin
çocuk alevi.

babanın gözlerinde savaşa yem olmuş güneş
hep bir elin soğuşunu hissetmiş, dış gıcirtılarında
yalnızca sadık köpeğin dağıtabileceği yamalı türkçe
anlaşılma kaygısı hızla uçurur kelimeleri

küçüldükçe saflığını yitiren insanın hevesinde
tebeşir tozundan eser yok! hevesi
örümcek ağını delecek yangından uzak
küçük daha mı ateşli büyüğün soğuk alnından?
tınazların tütünsü ağırlığı denizi mürekkebe buladı
denizimiz yumuşatamaz onların bozkırını
istemeden seyir defterini bıraktılar bize

derinden akmak hakikat ister
akarsuyun sınırlı sabrı tutar kır çiçeğini
kırık imgenin dibinde çırpınıp durdu bir haydut
istenmeden bırakılan seyir defteri
alev aldı.

Yine anımsamak gerekir, Selçuklu'da Bektaşilik resmî kabul noktasında Mevlevilik ile yarışma halindeydi. Bu dönemde, ilerde, Osmanlı'da kimisi devlet katlarıyla iç içe geçen ve ona "teokratik" bir karakter veren, kimisi sınır ötesinde farklı merkez arayışına girmek zorunda kalan tek tip dinsel yapılar yerine, kuralları az çok değişebilen tarikat çoğulluğu söz konusuydu. Hacı Bektaş Veli de, bu çoğulluk içinde kendisine alan açabilmiş, kurduğu tarikat özellikle askerî örgütlenmelerde "ocak" olmuştu. Bu etki Osmanlı'nın ilk dönemlerinde de sürüp gider. Merkezdeki katılma ve tercihler ile birlikte kırsalda Alevilik olgusuna dönüşmesi daha sonradır.

Yine köken olarak Horasan'a dayandırılan Baba İlyas'ın kurucusu olduğu Babaîler tarikatı ise, ötekiler kadar kabul göremedi, çünkü göçebe Türkmenler arasında yaygınlık kazanmıştı. Buna bir de isyan olayı eklendi. Baba İlyas'ın halifesi sayılan Baba İshak'ın başlattığı, Güney Doğu'dan Amasya'ya, Tokat'a uzanan, hatta Konya'yı tehdit eden isyanda göçebe oymakların ekonomik şartları, yöneticilerin Moğol işgaline teslim olmuşlukları, vb. etkenler rol oynadı. Selçuklu'nun en kudretli imparatoru sayılan ve göçebe oymakları kollamasını bilen Alaaddin Keykubat'ın ölümünün ardından başlayan isyan, Selçuklu devletinin tükenişe geçişinin de göstergesi olur aslında. Babalılar ayaklanması, 1975'te, *Birikim* dergisinde bir edebiyat eleştirmenin, Atilla Özkırımlı'nın bir incelemesine de konu olmuştu. "Babaîler" (Babalılar) hareketinin kültürel sonuçlarını da irdeleyen bu yazı, Özkırımlı'nın *Yazılar* adıyla derlenen kitabında da yer almaktadır. (1983, Cem). Babaîler isyanı sonradan da çeşitli kitapların konusu oldu. (Ahmet Yaşar Ocak, vd.)

Selçuklu Farkı

Avrupa'daki "lonca" sistemini haber veren ahilik örgütlenmesi de en saf biçimiyle Selçuklu'da uç verdi ve bozularak Osmanlı'ya geçti. Aynı durum "vakıf" örgütlenmeleri için de geçerli. Selçuklu'da işlevlerini koruyan vakıflar, Osmanlı'da daha çok arazinin özel mülk haline dönüştürülmesinin aracı olarak kullanıldılar. Özel mülk değil, "mirî" mülk sayılan tarım arazilerini, savaş zamanlarında asker sağlamak şartıyla kudretli kişilere "tahsis" etmeye dayanan Selçuklu 'ikta' sistemi de Osmanlı'da has, tımar, zemet gibi ayırtırmalara uğrayarak ya da vakfa dönüştürülerek özel mülkiyet düzenine geçişin öncesini oluşturdu.

Selçuklu'nun Osmanlı'dan farklılığı bu kadarla sınırlı değil. Gündelik yaşama düzeninde dahi belirgin farklılıklar vardı. Nasrettin Hoca'nın 'dünyevi' yanı ağır basan kişiliğinde dahi, Osmanlı skolastiğinden farklı biçimde, ironiye, dolayısıyla eleştireliliğe, dolayısıyla insana ve doğal olana daha yakınlık söz konusudur. Tanıyla, kurallarla teklifsiz ilişkileri canlandıran Bektaşî fıkralarının kökeni de Selçuklu dönemine dayanır.

Öte yandan, Osmanlı'da Arapça ve Farsça'nın etkisine daha fazla giren Türkçe, Farsça resmî dil olmakla birlikte, Selçuklu'da okumuşlarla halkı aynı dilde buluşturarak, daha sade bir nitelik göstermekteydi. Mevlânâ, Hacı Bektaş Veli, Yunus Emre, Nasrettin Hoca hâlâ halk kültüründe canlı ve diri bir başlangıç noktası olarak yer tutuyorlar. Mevlânâ'nın meclislerinde de bulunmuş olan Yunus Emre, bu işin "halk yüzü"nü temsilini üstlenmişti.

Osmanlı halk ve divan edebiyatı, neredeyse bu anıların gelişmiş ve incelenmiş bir versiyonu gibidir. Müzikte ise kayıt tutulmadığı için ulaşılabilir örnekleri ayırt etmek zor. Mevlevî ayinleri bile asıl olarak Osmanlı döneminde sistematize edilmiş. Dolayısıyla o alanda da halk beğenisi ile 'okumuşlar' arasındaki farkın derin olmadığı kestirilebilir.

Selçuklu'nun siyaseti de Osmanlı'dan kısmen farklı oldu. Sözelimi, Selçuklu-Bizans sınırı uzun süre değişmeden kalabilmiştir. Mustafa Akdağ, bunu otonomiye sahip uç

beylerinin fetih arzularının merkezi yönetim tarafından engellenmesi ile açıklar. Ona göre, Bizanslılar, geçmişte fetihçi Araplarla yapamadıkları şeyi, pazarda buluşup alış veriş etmeyi de Türklerle yapabildiler. Bu buluşma sayesinde, siyaset anlayışından toprak düzenine, hukuktan müziğe, ilerde Fuad Köprülü'nün incelemesine konu olacak "Bizans etkisi" ortaya çıkacaktır.

Selçuklu döneminin bir başka özelliği, tarihinin önemli bir bölümünün bir büyük "travma" içinde yani Moğol işgali altında geçmesidir. Babaîler isyanının hemen ardından 1242'de Köseadağ yenilgisiyle başlayan işgal süreci, Selçuklular'ı bütünüyle Moğollar'a bağımlı bir devlet haline getirmişti. Bir eyalet valisi olmaktan öte hükmü olmayan Selçuklu hakanlarını dahi Moğollar atıyordu. Selçuklu devletinin sönümlenmesine kadar bu işgal dönemi sürecekti. Abdülbaki Gölpınarlı, bu "travma"nın özellikle Yunus Emre şiirinin doğuşundaki etkilerine değinmişti.

Denecek ki, tüm bu süreçlerde şiir nerededir? Şiir bu süreçlerde her yerdedir. Çünkü, İnalçık'a kitap yazdıracak ölçüde bir "patronaj" altına girmiş olmakla birlikte, siyasetin belli başlı araçlarından biri olmuştur şiir. Gazete yok, dergi yok, kitaplar ancak elle yazılıyor ve sınırlı bir dolaşıma sahip, akşamları herkesin ahkâm kestiği televizyon kanalları yok, "açık söz" kelle götürüyor, edebiyat türleri dahi sınırlı, siyasal roman yok; dolayısıyla tüm yük, bazen sözünü sakınmayan, bazen karnından konuşan 'ezoterik' şiirin sırtına biniyordu. Yukarıda bir kısmının adları anılan tarikat önderlerinin hemen hepsi aynı zamanda şairdi ve söyleyeceklerinin önemli bir bölümünü vezinli olarak söylüyorlardı. Kadı Burhaneddin gibi, savaş donanımını üstünden hiç çıkarmayan şairler bile vardı! Başka deyişle, o devirde şiir hayli ağır bir yük taşıymaktaydı...

Abbas KARAKAYA

MİMAR SİNAN'IN FİRARI

ne böyle bulmuştu İstanbul'u,
ne de böyle bırakmıştı Mimar Sinan
dayanamadı kalbi Suriçi'nde, Üsküdar'da,
yalnızlığında soluklandığı Beykoz'da,
yenildi kalbine Mimar Sinan
Sulukule'de görünce
Roman kardeşlerimizin halini

iki omzunda iki pengueniyle bir sabah
kırklara karıştı Konstantinopolis'ten
sımsıkı kapalıydı perdeleri, sağır ve kördü evler
gören göz, su döken olmadı tel örgülü sitelerden
gizli dervişleri sokakların kedileriyle helalleşti

kırklara karıştı döner mi bilinmez,
Konstantiniyye'den
uzaklaşırken dilinde tahribat-ı isyan

Fatih AKÇA

KARANLIĞA ÖVGÜ

*karanlıkta değil aydınlıkta boştur evler
aydınlıkta esirdir mumun yanışı*

aydınlıktan korkuyorum çok aydınlıktan
belli oluyor göçer böceğin anayurdu
görüyor tavandan akan bir şimşek gibi
sırtına inen terliği
aydınlığı sevmiyorum
ortaya çıkıyor kirpiklerimin
iki ordunun mızrakları gibi
bakışlarımı öldürürken birbirine geçişi

katiller çabuk tutuyor ellerini
çabuk ölüyor maktul
ses getirmiyor aydınlıkta çılglık
saklayamıyorum yüzümün çirkinliğini

karanlıkta gel üst üste biriken
kar gibi
biçimler sarsılır gölgeler karışır
hişt dersin adıma bir eşya olurum
öteden beri bir valiz gibi taşıyorum
içimde hevesi
asma yaprağına dönüşürüm belki
örtersin herkese ayıp yerlerini

çeyizin olurum karanlıkta
bir kısmımı gömersin memelerinle
kalbinin hayat sandığına

saatler mezarlığıdır dakikaların
karanlıkta kımıldatmaz zamanı
hayat sandığın

Emin KAYA

KALBİM MÜLKTÜR KALANA

boşuna boşluğumda kendini arama
seni yürüyen sokaklara hapsettim
kıpırdamadan duruyorum adamlara
onlar gövdemle uğraşıp dursun
benim kalbim mülktür kalana

boşuna yaprağı soyunuk dallara çıkma
parmağını ısrarla dudaklarıma dayama
söyletme kendinle yaşıt
gözlerime iki damlayı

sıtkı sıyrılmış kalbini su sırtına yasla
rüzgârın getirdiği yaprağı avucunda oyala
gözlerini yum
akışını hisset dalına yürüyen suyun
ayaklarına hiç yük etme gövdeni
usulcacık uzan konuş kendinle
sesinin yankısında sallanan
o kalp sökücü ritim değildir boşuna

beni sözünle kırılan salyangozun gözündeki ara
biri zift, ayna masumiyetinde diğeri
iki sırdaş heyecanın mühürlü dudaklarında
belki de ardımdan su devirdiğin dönüşlerdeyim
ya da kalbinin taş dövdüğü sabırda

Öztekin DÜZGÜN

GREKOROMEN SOHBETLER

1
Harfleştiremediğimiz
sesler var hâlâ,
böylece yaşadığımız
sığmaz yazılanlara.

2
Seferiyim,
havlu kullanmadığım evler
ya çok kirlidir
ya da çok temiz.

3
Kapının önünde duran
köpek tüy dökmüş,
bugün yarın ölür.

Bu çağa ait değil kahramanlık.

4
Koltuk kaybetmez
sırttaki yaraları.

Kaybolmaz tarihe
gömülen baba nasırı.

5
İşte bazen ağlatıyorlar.

YALANLAMALAR, YAN ANLAMALAR VE YANITLAR....

Ozan GENÇ

Biliyorsunuz, olabildiğince Öz Türkçe yazmaya özen gösteriyorum. Ama kimi sözcükler de var ki, Üvey Türkçe olsalar da, kişiöglü ister istemez onlara sevecenlik duymadan edemiyor.

Bu sözcüklerden biri de, teveccüh....

Dedemden kalma Osmanlıca-Türkçe sözlüğe baktım. "Güleryüz gösterme, yakınlık duyma" olarak tanımlamış.

Şimdi "Yazılarıma gösterdiğiniz güler yüz gösterme için sağlık dilerim" desem olur mu? Ya da "Yazılarıma duyduğunuz yakınlık duymalarınız için çok sağolun" desem...

İster istemez, gösterdiğiniz teveccüh için teşekkür etmek durumundayım, diyorum.

Bir yıldır sizlerle buluşan alçakgönüllü yazılarımın büyük bir teveccühe mazhar olduğunun ayırındayım. (Mazhar dedemin adıydı, Üvey Türkçe olsa da, bu sözcüğü de o yüzden severim). Teveccühünüz, beklenmedik bir durum değildi, o yüzden şaşırmadım.

Genelde teveccüh gördük ama bu arada yazdıklarına kimi yalanlamalar da gelmedi değil. Ne demişler, meyveli ağacı taşıyan çok olur demişler. Çekemezliği çok bir toplumuz, herkesin oldukça iyi bildiği gibi. (Herkes nerden çok iyi bilecek ki, iyi bir ozan olmadıkça bilinemez bu. Sözün gelişi işte...).

Burada bazı yalanlamalara yer verip yanıtlarımı ekleyeceğim. Elbette dergi yönetimine mektuplar, akımsal iletiler (bunu e-posta karşılığı olarak öneriyorum) yağdırıp karaçalmalarda bulunanlara, engellenmemi isteyenlere söylenecek hiç bir sözüm olamaz kuşkusuz. Ya da sözüm var ama burada yinelemek yakışık almaz.

Yalanlamalara geçiyorum.

"Teyzem Nasıl Ozan Oldu" yazısı için teyzem yazmış, demiş ki, "Ozan'cığım, senin kulaklarını çekeceğim".

Ah teyzeciğim, bu işlere bulaşmayasın diye biz senin eteğini az mı çektik?.. Sana yine bir ödül vermişler, hayrını gör. Başarılarının süreğini diler, ellerinden öperim.

Aynı yazıda "Baktım ilerde de Yetik Gittigelmaz gidiyor. Arkasından nasıl bildin dersenez, nasıl olacak, sinsi yürüyüşünden!" diye yazmışım. Yetik Gittigelmaz adlı arkadaş -teyzemden dergi çıkaracağız, kitabımı yayımlayacağız diye iç ettiği paralardan ötürü hiç yüzü kızarmadan - sorabilmiş: "Yürüyüş nasıl sinsi olabilir?" Dalgınlıktan öyle yazmışım, ama özür dileyecek değilim Yetik Bey, benim çok eski ve bir zamanlar çok yakın ozan arkadaşım!

Bu ozan arkadaşın yalanlamasında ikinci tümce de şu: "Teyzen senden daha iyi bir ozan ise benim suçum ne?"

Yetik Bey, haklısın da, teyzem senden de daha güzel yazıyor gibi geldi bana. Sanırım sorun daha tümel...

Aynı kişi "Sonsuz Yeni Şiir Manifestosu" yazımda kendisinin "Yirmiyedinci Yeni Şiir Manifestosu"ndan söz edip, sonradan bu manifestoyu yürürlükten kaldıran "Evrensel - Saltık Şiir Manifestosu"ndan söz etmediğimden söz ederek bir yalanlama daha göndermiş.

Şimdi biraz bilgisayar yolyöntembiliminden (bu da 'teknoloji' sözcüğüne karşı benim önerimdir, tarihe not düşülsün) söz etmek gerekiyor. Yetikciğim, senin de, benim de kullandığımız "word" adlı sözcük işlem izlencesi, kendiliğinden "meta" (öte) kayıtlar da tutar. Tarih, saat, çıkarılan bölümler, metni yazanın adı gibi... Manifestodaki meta kayıtlara baktım, ne rastlantı, tam da benim manifestomun yayımlandığı güne denk düşüyor. Hatta kimi tümceleri, kes yapıştır ile benim manifestomdan araklamış, neyse utanıp sonradan çıkarmışsın.

Şimdiiii... Ben, senin manifestondan önce basılmış yazımda, senin yazılmamış manifestondan nasıl söz edebilirdim? İkincisi, kurnazlığın da bir kez daha boşa gitmiş, neden dersene, olanca evren (bunu da "cümle âlem" karşılığı öneriyorum) biliyor ki, sen benim "sonsuz" nitelememe karşılık bu "evrensel - saltık" nitelemesini uydurdun, "evrensel-saltık"ın "sonsuz"dan da üstün olacağı sanısına kapılarak... Bu da bir yanılgı, çünkü seninki Hegel'in tümel-duruk dizgesine göndermektedir, oysa "sonsuz" nitelemi Kant'ın zamanı ölçü dışı tutan, yerlem ötesi sayan, aşkın kılan özittirmeli (dinamik) nitelemesine göndererek (neyse, sen bunlardan anlamazsın) seninkinden daha üstün ve baskın kılmaktadır, tıpkı benim şiirim seninkinden daha üstün ve baskın olması gibi.

"Soğan Sarımsak Festivali" yazısından dolayı çok sayıda yalanlama, daha da çok sövgü geldi, "Kol kırılmalı yen içinde kalmalı" imiş, ozanların dünyasını ozan olmayanlara duyurarak çok ayıp ediyormuşum, vb. Gelgelelim, somut olaylara ilişkin "öyle olmadı" diyen tek kişi çıkmadığı için yanıt vermeyi de gereksiz buluyorum.

"Oturduk Söyleştik" yazım için oturup söyleştığımız arkadaşlardan gelen kimi açıklama ve düzeltiler var. Saygı duydum. Yanlış anımsadığım anlar olabilir elbet. Müjdat Hepgül arkadaşım ise, "Bir daha seninle oturup söyleşenin..." deyip salvoya girişmiş.. Sanki geceden kalma ıvır zıvırı beni konuk ettiği salona saçan benim, yazınca suç oluyor! Sövgülerini aynen geri gönderiyorum

Gönererek yazıyorum, "Ozanın Ozandan Başka Dostu Yok" yazım, ozan arkadaşlardan en çok olurlanan yazı oldu, önerilerim yürekten benimsenmiş görünüyor. Ozanlar derneği önerim de, sadece şiir satan kitabevi önerim de, birbirimizin kitaplarını satın alma önerim de ozan arkadaşlar arasında oldukça devinimlilik yarattı. Sevindim. Ancak, giderek buruk bir sevince dönüştü bu. Ben, bu önerilerim karşısında Ozanlar Derneği'nin başkanlığına önerilmeyi bekledim, oysa ortalıkta yönetim kurulu adayları olarak anılan yüze yakın ad arasında bile adım geçmiyor. Şiir satan kitabevi için de ortaklıklar kurulmuş, yer bile ayarlanmış, kitaplar ismarlanmış, ama benimkiler yok! Ne tuzmekhakkıgörmez ("nankör"e karşılık öneri) bir dünya bu!

Buna karşılık, Demir Damarlı isimli ozan arkadaşla birlikte yarattığımız sahte ozan Hakan Hakikat'in yazım ortamındaki yükselişi üzerine gerçeği açıklayan yazıma ise hiçbir tepki gelmedi, herkes suspus oldu. Demek ki bu ozan ulusuna yararlı öneriler yapmak yerine zokayı yutturmak gerekiyormuş. Bu yazı nedeniyle Damarlı arkadaşın benimle selamı sabahı kesmesi de iyi oldu, her kitabı için benden bir değil, iki değil, beş yazı isteyen bir baskııcıdan kurtulmuş oldum. Oh be.

Ayça isimli bayanın gönderdiği yalanlamalardan, sağda solda ettiği sözlerden söz edecek değilim. Koynumda yılan beslemişim!

"Artık Önümüzdeki Maçlara Bakacağız" başlıklı ve çoktan almam gereken ödülleri almamışlığımla ilgili içtenliğimi ve duygusallığımı içtenlikle yansıtan yazımdan ötürü bana Fatih Terim, Gordon Milne, Ersun Yanal gibi takma adlarla ileti gönderip yöntem (taktik) veren arkadaşlara ne diyeyim şimdi? Sizin gibi kaleönübeleşçiliğinden (ofsayttan) gol atma yeteneğim yok, ne yapayım...

"Amatör Ozanlar Şiir Sergisi" izlenimlerim için sevgili Mümtaz Akzambak'tan çok duygusal bir ileti geldi. Basbayağı kırılmış bana. En çok da, "Nasil olsa bu amatör ozanlar *Akatalpa* gibi düzeyli dergileri okumazlar" sözümüne üzülmüş. Diyor ki, "Gönderdiğim yüzlerce şiirden bir tekini bile basmayan *Akapalta* (aynen böyle yazmış, düzeltmeden aktarıyorum -O.G.) dergisini de ilk sayısından beri izliyorum ve hatta sayılarımı çocuklarımla annesi olan kadın sobaya basıp yakmasın diye bilsen nerelerde gizliyorum". Ardından sadece *Akatalpa*'yı değil, başka düzeyli dergileri de izlediğini →

Özge KOCATÜRK

ORİJİNAL PAZAR MALI

pazar malı gibiydin sevgilim, orijinal yaşıyordun
oysa bilmiyordun
ve hâlâ bilmiyorsun
ya yaygınsındır ya saygın...
ben'se her kavgada kendimi kendime benzetiyordum.

aslında hayat zor değildi çalışsan yapardın
birine inanmak sana fena kumardı
sırf bu yüzden hep aşta kazanırdın
sana ait olmayan tecrübelerden dersler çıkartırdın

sonranda;
toplanıp gitti elleri yüreğimde çocuklar
bavullara sığdırdılar sayende düşlerini
hayata geçiremediğim eksik hayatlar..

hayatım film olsa yine yan rol bana düşerdi
kendimden yola çıksam kaybolurum şimdi...

Gökhan ERTEKİN

FİLİZ TOPRAK

herkes yürümeden önce nasırlarını ovar
ölmek bunu gerektirir derdi trenler
ve kimse çizmezdi yüzüne kuyruklu bir güvercini
dağlar nehirlerden kaçır
en fazla hesap yanlış ayrılıklarda var
biri dese sokak köşelerinden başlanır susmaya
bilirim ağzım düz bir kıyı olur filiz toprağa

benim gerdanımdan asılacak kadar babalığım yok
şimdi üç nokta konuyor şakaklarıma
kasımda da sevişir bir yosun suyla
ama en çok- geç kalan tomurcuklara darılırım

neden insan ölmeye ayaklarından başlar
topu topu kaç kez gidilir sunağa
oysa hep inanılır kanaviçe bir düşe

-vasiyetimdir
saklambaç oynayan çocukları gördüğünüz gece
jilet kesdiği bir gövde dikin yenime

vurgulamış. Çoğunun adını yanlış yazmış ama neyse deyip
geçiyor ve bu kırılğan ozan arkadaşına bol esin diliyorum.

Beklemediğim bir ileti, ne iletisi gerçek bir gözdağı da,
Tahir Abacı adlı birinden geldi. Her telden çalan, boş
zamanlarında da ozan geçinen bu kişi, iletisinde "Sen artık fazla
oldun" diyor. Sayın Abacı, senin gibi bir ayağı çukurda bir ozan
benim gibi genç bir ozandan ne ister? Yazılarım senin sıkıcı
yazılarından çok okunuyorsa suç bende mi?

Gözdağları bizi yıldırılmaz, gözyaşları ise hiç caydırılmaz.
El atmamı bekleyen daha çoook konu var arkadaşlar. Bunu
yıllık sayımdöküm (muhasabe) sayınız. (Sahi yıllık konusu
vardı bir de... Not aldım.)

Nihan IŞIKER

IŞIK HASRETİ

Işığın kaynağı M'ye...

/dinmeyecek bir hasret bizimkisi/

geldiğimde eve henüz batmamıştı güneş
sensizliğin karartısı diz çökmüştü eşige

balkonda birkaç izmarit
bir çakmak
bir küllük sığınmıştı şebe

ve ben
kucaklamak istedim geceyi

-aşk dediğin ne ki
ondan daha isli bir his bizimkisi-

ve sen geldin
eridi karanlık
utandı gece
kalınca üryan

-çekimsiz olsaydı özlem
tüm aylar şubat-

ve gidince sen
uzadı geceler
darıldım zamana

/uçsuz bucaksız bir özlem bizimkisi/

Berker YÖRGÜÇ

SON KARE

Mevsimden önce geldi aklıma kış
Göç ettim de sonra güneyde unutuldum
Gece; unutkan baba, kanatlarım içe büyürdü
Penceremde ölmüş kuşların ağzındaki buğu
Sende şen şakrak sevdiğin çocuk dünya

Sokaktan karanlık yerlere inerdi akşam
Resimlerde bile tütmezken evlerin bacaları
Bir evden bir eve çamaşır ipleri dar sokak
Az soru sorardı soğuğa alışmış kadınlar
Çocuklar eve girmeden arkasında hep bir şey saklardı
Korkarım derdim elini tutmaktan böyleyse dünya
Gecede gökyüzünden korkmuş kuş çığlıkları

Ben miydim o dizine tüneyen yorgunluk
Saçların rüzgârdan önce sokağa çıkardı bir zaman
Otobüsler kalkınca bizimdi duraktaki sessizlik
Yıkılan evlerde kaldı şimdi kendinden bahar çiçeklerin
Benim yüzümden bir şehrin
Kötü çıkmış sonbahar fotoğrafları

KELEBEK DİLİ XIV: 27 YENİ AFORİZMA

Korkut KABAPALAMUT

- Bir kartalla kıyaslandığında sivrisinek neyse, bilgelikle kıyaslandığında maddi zenginlik odur.
- Şiirle de ifade edemediğin, ete kemiğe büründüremediğin karmaşık bir hissi/ruh halini, artık başka hiçbir araçla dile getiremez, tezahür ettiremezsin.
- Unutma, diğer insanların işlevi sana hizmet etmek değildir; her bir insanın işlevi, diğer herkese hizmet etmektir.
- Aslında senin yazgın, yazgın hakkında tam ve kusursuz bir özgürlükle ne düşündüğün.
- Sizi önemsemeyen birine hiç durmadan kendinizi kanıtlamaya çabalamanız, onun dikkatini çekmeye çalışmanız, bu dünyadaki en boş, trajik uğraş.
- Dikkat edin, insanların size yönelik davranışlarını, kendi kişiliklerinden çok sizin onlara yönelik tutum ve davranışlarınızı tayin eder.
- Kişilik sorunu dediğimiz şey, özünde, bir insanın haksız ya da yanlış bulduğu şeylere ne sıklıkta itiraz ettiği, yerlerine doğru dürüst bir şey önerip önermediği sorunudur yalnız.
- Bazen tek bir aydınlık anıyı yitirmemek adına, on yıllarca yavan bir yaşamı sürüklemeye değer.
- İki insan arasında muhakkak bir yol vardır. Kısa ya da uzun. Birine erişemiyorsanız, her ikiniz de aranızdaki o uzun yolu yürümeye/kat etmeye üşeniyorsunuz demektir.
- Aynı şeyi tekrarlayıp durduğum için beni suçlama. Bana bir kez bile kulak vermediğin için asıl kendini suçla.
- Kendinizi en sert şekilde yargılayın ki, başkaları sizi yargılamaya kalktığında, bunun çoktan yapıлып bitmiş bir şey olduğunu söylemeye açıkça hakkınız bulunsun.
- Zeki bir insan aynı yanlışını yinelemez. Daha da zeki olan, çok gerekliyse hiç durmadan yineler ki, o tercih ya da davranış artık bir yanlış olmaktan çıkıp düzenli bir alışkanlık haline gelsin.
- Bir denizi bağışlamak kadar olanaksızdır bazen birisini sevmemek.
- Yakınızdaki insanlara arada bir ne derece zeki olduklarını söyleyin ki, yerli yersiz zekâlarını kanıtlamaya çalışıp keyfinizi kaçırmassınlar.
- Bu dünyada hiç olmazsa tek bir kişi sizi seviyorsa, hakiki yalnızlığa boşuna heveslenmeyin.
- Ölümün seni korkutmasını kolaylıkla anlayabilirsem de, böyle hissettiğin hâlde yaşama dört elle sarılmamanı asla anlayamam, onaylamam.
- Doğru bir şey öğrendiğimde sevinirim. Hissettiğim şeyin doğru olduğunu fark ettiğimdeyse dünyanın en mutlu insanı benimdir.
- Edebiyat yalnızca eğlenceli şeylerden bahseder. Hayatı ve insanın iç dünyasını yeterince eğlenceli buluyorsan ama.
- Hiç kimse mükemmelliğe erişemezse de, herkes şu anda olduğundan çok daha iyi, mutlu olabilir.
- En yakın dostundan bile, her seferinde aynı yoğunlukta bir arkadaşlık, yakınlık bekleme sakın.

Göksel DİNLER

benim kalbim kaç kuruştur?
istanbul'dan sıçrayıp;
en yakın süs havuzuna atlarsam,
üzerimden tutulan dilekler ne zaman kabul olur?

benim zihnim kaç lırettir?
son kullanma tarihi geçmiş bu şeyleri,
neye endekslersem bozdurabilirim kendimi.
hayır tedavülden kalkmadım
olsa olsa bol sayıklamalı bi kâbus belki...

uyut beni.
u-yut.

benim gözlerim kaç dinardır?
yürüdüğüm her ruhta bir arap noktası mı durur.
bu yüzden mi hep başka başka bakmalarım?

saçlarım pek sterlin.
modernizmin, modanın ve yaranın tam göbeğinde...
alabildiğine naif.
üzüldükçe kırılıyorlar.
onları bozduramam.
saçlarım pek sterlin...
hep Fransız,
hep rüzgârlı.

benim sevgim kaç yen'dir.
çektğim bu seddim; Çin'den, göğsüme kadar uzamışken;
ölüm, çabasız ve acısız gerçekleşmek isterse
bu başlı başına sihirdir.

peki, kaç gecede ölmeliyim?

ve
bulutlar nasıl kokuyordur;
gidiş biletini,
bileklerinden tek çekim ödeyeceklerle?

- Bir roman her şeyden bahsetmiyorsa, hiçbir şeyden bahsetmiyor demektir.
- Bu dünyanın yaratılmış olması ile kendiliğinden oluşup evrilmesi arasında sanıldığı üzere ciddi bir fark bulunsaydı, bu bize mutlaka açıkça bildirilirdi.
- İnsanlar ve bilgiler bize her konuda cesaret telkin eder. Oysa birkaç şeyden korkmaya da hakkımız var.
- Her daim bir çocuk kadar masum ve muzip değilsen, ölüren güçlü olabilmene hiç olanak yok.
- Kendimizi mükemmel sanmasak, başkaları gözümüze bu derece kusurlu, olmamış görünmezdi belki.
- Mutluluk, varlığı var olduğu biçimiyle kabullenip sevinçle benimseme, var olmayanın yokluğuna yönelik bir minnet ya da tahammüldür.
- Hiçbir şeyi tam anlamıyla öğrenemeyecek derecede sabırsız, tezcanlı; her konuda fikir beyan edecek kadar da pervasız ve rahatız.

Ünsal ÇANKAYA

Alper BEŞE

SÜRGÜN UÇURUMDUR

uzaklarda bulutlar
bir bir savruluyor karanlıklara
ah bu fırtına, yakıyor yıldızları
her şimşek çakımında
mıhlıyarak semaya

yaksa da gemileri yakmasa da
farketmiyor yaşamdan sürgün için
bozkır da, çöl de, denizin kıyısı da
yapayalnızlığı oturur kutuplarda

bozkır onu değil ıssızlığı ağırlar güneşin yamacında
çakırdikenlerinin savruluşuyla
deniz ayışığı sarar kollarına ufukta
güneşi savmadan daha ardına
çöl kumundan geçmez
kutup buzundan
dokunduğunda

ama yine de akşam olur
hem akşamın hüznü her yerde aynı
evli evine, köylü köyüne, deve çölüne
umarsız dönerler sevdiklerine

sürgün uçurumdur, savurur umudunu
tutup kendi asılır sesinin yankısına
ne bozkırın uçsuzluğu tabacıkları
ne denizin bucaksızlığı bozulur
haykırdığında

Gebze, 26.08.2013

Emre KÜÇÜKOĞLU

“BİR GALOŞ ANARŞİ” ŞİİRİ

Hava soğudu. Size kurutulmuş dualardan vereyim.

Kan seslerinin içi boşaldı yalnızlığa çevrilen kalp
kitaplarında
Gençliğin kara treni tezgâh altı inançlar istasyonunu
tahtalıyor
Ardından su dökken test yaprakları, kahveciler, nargileciler
Karaşın akşam ezanı Mezopotamya şantiyesinden bir sükse
geçti

Polisiye uluyoruz, önüm arkam sağım solum ölüm!
Bana bir ‘ay’ söyle sana ölümlerden ölüm beğeneyim
Prizmamda oturacak yer kalmadı
Apti İbrahim kutularında siyanür salaklığa yuvarlanıyoruz.

Ağır gelen kardeşlik nutkunun boğazınızı yırtması an
meselesi.
Omurga ve ruh yoksunu bedenlerinizden anlık kaçamazsınız.
Uykularınızdan toplatıyorsunuz kendinizi, nal gibisiniz
kardeşim.
Tarihin toynaklarında bir boka yaramıyorsunuz.

TA

sapkınları peşime salan sendin
sakınmadım onlara çobanlıktan
doruklarda ünlerdi lirimin sesi

söyledim garipsemedi kimse
ışlıtı üstünde bir söyledim
büyüdüm büyüledikçe
karartmaya bir çakımın yetti
devirdin kuleyi
düştüğümüz yeri bilemedik
yıldırımını sazımdan esirgemedim

sonra vadilere çıktım elimde tar
hıncın genzimde boğuk
haberlerim yılan dili
buzdan soğuk taşlarında taşranın
ulak bekleyen suretlere vardım
gördüm gözünü açıklarına
kulak tıkadı bana bilginler
solgun putlarını cilâlar
adını fısıldadığımı duymadın

erinmedin soydun postumu
kovuklara sığındım güneşten
iniltim tuttu su başlarını
tellerimi kurban verdim ateşine
mızrabım sunakta kilitli
erdirmedin duru ırmaklara
tuzlu derimle şehre indim

beni satrap kılan söze ant olsun
sapkınları peşime salan sendin

Eşref YENER

ESKİ PATLAMA

dozu belli sakin ışıklar,
kaçak uğultulara teslim Görüntü suretleri zamanında
siyah-kırmızı uyumuna

akşamsa, öncesiz ve sonrasızsa, kaldırımlar odama
[taşınmışsa
soyunduk vazgeçilmez korlara; eski ahitte geçen adlarıyla

K harfi sarı odanın tavanında
olmazın korkunç ayak seslerini aramada
başı gövdesine sinmiş, paltosunun yakaları dik

eskimiş bir yangında rengini yitiren ahşap der ki
yandı adı öyküde geçen herkes,
adı eski bir ahitte saklı herkes

yankısını duya duya yürüdü ses;
odaları ilgisizce dolaşarak, gölgesini sürüyerek
ve elbet görüntü ve anlardan daha fazlası
ve elbet acıydı duyanlar
kimilerince susmayan bir şeyleri dinlerdi

Osman Serhat ERKEKLİ

13. Hüseyin Avni Cinozoğlu geldi 4 Ocak, gitti 6 Ocak. Sayemde televizyonsuz ve elbette bilgisayarsız iki gece, ikimize de nasip oldu. Birbirimizi yormadık. Cinoz'un çevresi benden daha geniş, O daha sıcak ve daha girişken. *Akatalpa*'daki son üç şiiri M. Monroe, eşi Emine, M. Çayan hakkında olanlar çok iyi idi.

14. Enver Ercan ve Erkut Tokman beni konuşmuşlar. Enver kibar buluyormuş beni. Ben de kendisini beğenirim. Tanışıklığımız editörlüğü öncesine yetmişli yılların sonuna dayanır. O zamanda da dergicilik hayali vardı. Ben O'na Cahit Sıtkı'yı, Ziya Osman'ı hatırlatırdım. Bu günlerde iki konuda görüşleri açıklayıcı oldu. Bir: şimdiki zeki gençlerin şiirden çok bankacılığı ve reklamcılığı tercih ettiği; İki: artık yalvaç-şairliğin revaçta olmadığı. Fazıl Hüsnü'nünki yalvaç-şairlik idi. Cemal Süreya'nın ve küçük İskender'in hayatın içini yazdığında anlaştık sanırım. Diğer başarılı şairlerden Haydar Ergülen yalvaçlığa yakınlığı nedeni ile O. Veli, C. Süreya, k. İskender çizgisinden uzaktır. Enver Ercan günümüz şiirini iyi takip etmek zorunda kaldı. Yaşar Nabi gibi yönlendirici oldu. Şiirleri temizdir ve belki de çoğaltmadığı daha iyi oldu.

15. Az önce Yücel Kayıran telefon etti (7 Ocak); uykudan uyandırdı ama sevdim. Zaten erken yatmıştım. Yücel elli yaşına geldi. O'na ellisinden sonra süslü ve güçlü imajların yerine yalınlık aldığını söyledim. Ve tabii şiir sayısında da azalma.

16. Sevil Avşar daha çok *Akatalpa*'da ekonomi, siyaset ağırlıklı ve "ekran hakimiyeti" eksenini dolayısıyla sanatı ilgilendiren fikir ağırlıklı yazılar yazdı. Kendisi Mülkiyelidir. Şimdi siyaseti iyi yorumluyor. Ekonominin tüketime ve ekrana dayandığı konusundaki fikrinde yenilikler var. O çocuk, ben çocuk bilmem ki...

17. Cinozoğlu bende kalırken Ordu'dan Gökhan Akççek'i aradı. Sıcak bir arkadaş. eni kitabı çıkmış, gönderecek. Oralardan Kenan Sarılioğlu seyrek de olsa Niçevari aforizmalara ve alevli şiirlere devam ediyor. Aforizma deyince aklıma geldi -arada ben de yazarım.-*Akatalpa*'da Korkut Kabapalamut'un kileri iyi bir toplam oluşturacak gibi. Kendisini bu dergide tanıdım. Kimdir kaç yaşındadır, bilmem.

18. Ben daha önce de parça parça günlük yazmıştım. Üç dört kez yayımladım. Öykü günlüğü, Satranç günlüğü, Sedat Umran günlüğü gibi. Bu kez devam etmek; içimi dökmek istiyorum. Bende hastalığım dolayısıyla ayrıntılı arşiv yük teşkil edip kâbusa dönüştüğü için yazdıklarımı da her zaman saklamıyorum. Zaten yazdıkları didik didik edileceklerden değilim. İkinci Yeniden sonra, 60 başından beri ülkenin ve dünyanın değişen yapısı itibarı ile Şiir kan kaybetti. Daha çok okur kazandıran O. Veli, A. İlhan, Ö. Asaf, C. Süreya, S. Akın, k. İskender çizgisinde değilim. Olsun hayatım anlamlı geçti sayılır.

19. Serdar Koçak'ın *Asimetrik Bazı Şeyler* adlı son kitabını okuyorum. Birkaç kitap bir arada, nesir, nazım karışık bir metinler silsilesi. Komün kavramını çok seviyor Serdar Koçak, onda ütöpik bir hususiyet görüyor. Bu kitapta komün de var, bir hayat bölümüyle başlıyor. *Kitabı Mukaddes*'ten, Osmanlıcadan, Yabancı dillerden çok kelimeler görülüyor. Kültürle bir alıp veremediği var Serdar Koçak'ın; sanki kendinden önceki edebi tarihi bir süper ego olarak görüyor. Bunlar yalnızca bu son kitabına özgü değil. Genellikle Lautrémont'un sıçramalı,

TAÇ ÇEVİRME

tingir elek tıngır sac
günlerim geçti
çadır kurdum gurbet ele

çatlak küplere
yapıştırdım dilimi
değişti yüzümün rengi

yan işlerin
ucu hep yere değermiş
toprağın derdi kaldırımla

gecenin karanlığı
sinmiş atımın donuna
poyraza dökmüş yelesini

kalay tutmuyor sahanlar
bakırın tadını küle değişir
gereksiz yere katılan boya

sülüklü çayırın suyunu
ılıman dilimle yokluyorum
gün kapısı taç çevirme

otomatik yazı tekniğini kullanıyor. Kendinin de belirttiği gibi bir tür anti-şiir. Kitabın bir bölümünde yakın geçmişte kaybettiğimiz arkadaşı Seyhan Erözçelik anlatılıyor.

20. Sabah gördüm (11 Ocak); dün gece Budak telefon mesajı göndermiş; Adnan Azar'ı kaybetmişiz. 76'da mektuplaşmış idik. 1977'de Ankara'da bir kez buluşmuştuk. İyi insan diye hatırlıyorum.

21. Cenk Koyuncu ve Rodos birer film kahramanı gibi yaşadı ve öldü. küçük İskender'in sözü ne güzeldi: Siz şiirdiniz biz ancak hikâyeyiz. Cenk'in benim son kitaplarımda, özellikle *Yerlere ve Göklere Dair*'in tek ciltte toplanmasında büyük emeği vardır. Tanrı razı olsun. Cenk ömrünün son yıllarında *Son Kişot* adında bir dergi çıkarıyordu. Ben de danışmanıydım hatta. O günlerde bir ortaokul öğrencisinden "bütün şairler aynı evde yaşasa/aynı yemekten yese/aynı kadını sevseler, ona şiir yazsalar" gibi bir şiir geldi. Çocuk hem çok küçük; şiir de çok özgündü. Cenk'in o şiiri yayımlamaya hastalığı izin vermedi, sonra da dergi kapandı.

22. 64-69 arası Gelibolu'yu hatırladım. Bir Osmanlı tersanesi şehri idi. Mevlevihane vardı, kolordu vardı, çok da yatır ve türbe vardı. Hallacı Mansur'a yaptıkları gibi boş türbeler dışında Askeriye içinde kalan bir yatıra kadınlar geliyor imiş; subay bari bayrak getirin izin vereyim, demiş; adı Bayraklı Baba olmuş. Bir gün de Şeker Baba türbesi yakınlarından geçerken benden büyükçe bir genç kız bisikletimi durdurdu. Tepside baklava uzatıp Şeker Babanın ruhu için, dedi. Ben baklavaya benzemiyor deyince de hiç bozulmadı; ev baklavası bu kadar olur dedi. Tuhaf şimdi ev baklavaları makbul oldu. Bir de bizim mahallede Telli Baba vardı. Anadolu'da Telli Baba çoktur. Kadınlar gider nedense buralara; mum yakarlar. Muhtemelen eski dinlerden kalan adak yerleridir. Bizim evin hemen yanındaki arsada bile vardı; geceleri uykuma girerdi. *Yerlere ve Göklere Dair*'de bahsi geçer.

Sinan AKCAN

DUA

bana çok acı tanırım.
biraz da borç ver.
sorunsuz, nakit, geri ödemesiz.
bir de öpücük ver hızlıca
fakat uzatarak
al boğazıma tıklan bu feryatları,
üstüme birikmiş amaçları da.
çiz bütün iyi karakterleri başarısız vücuduma,
harika bir hikâyede oynat.
şiddetsiz bir rüzgârda sonra ağaçtan düşür,
beyaz bir yaprak.

Baran Can SAYIN

SAVARAN

I
havlarken köpekler kapında
düşmüş kalyonların son hecesine bir çocuk yüzü
doluyorsun zırhına mutlu
-yol ağzında eski avcı baban omzunda tüfeği
kıyarlar -astılar ağzı içkili
ölüsü farsça'da sabahtı filan-
koyulan ne varsa senindir savaran.

II
atlanan mezarlara bulanır gülhatmiler
saçlarını tarıyorsun.
çeliğin günahlar yoksul kanlarında
kesik boyunların ve gecene uyuyan çocukların
-toprağı boyunlarda ve çocuklarda uzatıyorsun.

III
sana ölmekten kuruldu sasani
yol ağzında astılar babanı ağzı içkili
kılıcın yorgun, güleç sıyrır
gökyüzünü böl kıvan kızıl
savaran.
ve güzün üşümek sana bir soy!

IV
duydun orduyu surları haremî ganimeti
atın koştu bıraktın bütün göğü ardında
(ve sasani'yi)
yaz kuru genişledi kılıcında şafaklı
kocaman mızraklar döndü göğsünde
bembeyaz
kanın zırhında eskidi
sesin düştü.
yandı yüzün yalnız bir sabaha boyandı
adın bitti.

V
ölünü akıtacağız gencecik
ağzın imparator.

Aysar KÜÇÜKYUMUK

KARINCA

hazırız biz, birbirimizi soluyacağız.
nasılsa erken olacak,
gri ışıklı,
karamsar kış gelebilir artık.
yalnızca biraz ürperip
üşüyebilir yorgun bacaklarımız...

bir arada olacağız,
yavaşça kapanabilir çerçöple örülü kapımız,
gecelerce birbirimize
başka derzlerin, zor kenarların,
başka uzak toprakların
güneşli, kocaman hikâyelerini anlatacağız.

soframızda emekle sürükleyip biriktirdiğimiz
kavrulmuş karacaotu, susam ve meyveli şeker kırıntıları...
zamansız bir kanaatle
sarılacağız.

kulaklarımızda karın yavaşça erimesinden,
ve yağmurun çimenlerde süzülüşünden
incecik arylar...
rüyamıza dalacağız.

yalnızca baharın sıcak esintisi çıkarabilecek bizi dışarıya
bir ağzdan söylenen yol şarkıları ve deneyimin kutsal çağrısı.
içimizde dönüp de bir arada olmanın eşsiz huzuru...

Şeyda ÜZER

ETİ ZAMANA BAĞLASIN

Konuşmayı yaşlı kuşlardan öğrendim
üzerinden geçtiğim dalların kalabalığında
öpüşmeyi sivri gagalarından
“hâlâ” bir sürerlik halidir
sürdüremediğin aralığında

Göğsümün ortasında tam
küçük bir ben yeşermiş
Hatırlıyorum, orayı sen öpmüştün
şimdi karıncaları izliyorsun
ağaçlarına sarkan alınganlıklarında

Zihnin naftalin kokusu teneffüsünde
Ayvalık'ta gözlerini açmışın
polis karakolundan bozma
altında su sarnıcı doyuran
kilise önündeki evinizin ana kucağında

Seni, doğurduğum masalın içinden
çekip alan kim?
Hiç olmazsa eti zamana bağlasın
dün buçuğu göstere sin saat.

PRAG'DA

Prag şehri yaldızlı bir dumandır- N.H.

Prag'da, bir öğle vakti; uçmaktan yorulup suya inen göçmen kuşlar gibiydi insanlar. Gotik yapıların dışları bakımlıydı, açık pastel renklerle; içlerinde böcekler gezinen bütün oda duvarlarının kesif küf kokularında muhakkak eski masalları saklıydı barbar şövalyelerin ki, ruhları başlarını uzatıyordu pencerelerden ve sarışın kızlar bir düşe girer gibi geçiyorlardı dar sokaklardan. İhlamur ağaçlarının çeşidine şaşırıırken ben, sarı saçlarını Vltava Nehri'ne bırakmıştı kent'in ışıkları, sularda gümüşü yaldızlar oynasırken uzaklardan gelmiş insanlar tekne gezilerinde ağır ağır kendi hayallerine aktılar.

Onu gördüm, güneş soluktu, domuz çevirmelerin dumanları ve kokusu karışıyordu ağır ve rutubetli havasına caddelerin. Merhaba dedim güzel kıza turistik eşya dükkânında ve "Merhaba! Nasılsınız?" diyerek şaşırttı beni ve "Ben Kırgız'ım!" dedi. Cemile'dir bu diye geçti aklımdan, bir de kesin Aytmatov'un bozkırlarından gelmiştir al bir atın terkisinde diye düşündüm, en güzel aşk hikâyesinin tanıdık kahramanına gülümserken.

Kafka'nın Prag'ı nere dedim, Aytmatov'un bozkırları nere? Bir de paslı raylardan Nâzım geçer eski bir vagona, fena hâlde zatürre, ta 1957'lerde. Hâlâ Slavia Kafe'de dostu Tavfer'le yarenlik ederken arada bir Vltava Nehri'ne, İstanbul'u, Boğaziçi'ni hayal ederek öylece bakar kalır, sılada yoksul bir evin dumanı gibi tüter yüreğinde özlemi, dalıp giden mavi gözlerinde acı biber yakıcılığında ayrılığın burukluğu; haram edilmiş bir arzuyu düşler gibi; gördüm desem?!

Kaldırımların kibar dilencileri, dar sokaklara sığınan yoksul bir adam, pardösüsüne saklanan bir suçlu... Ticari metaa dönüşmenin kin ve nefreti nereye baksan duvar yazısıydı kimselerin görüp okumadığı. Sevgilim sen hep bir imge kadar yanımdaydın ve ben gür yapraklarına saklanmış ihlamur ağacı kadar sakin; dünyanın bütün kimsesizleri, ezilenleri, sömürülenleri kadar güçlü, örgütsüz ve yalnızdım. Yeryüzünün neresi olursa olsun, asla gurbet olmaktan daha yakın olmazmış, yuvadan ayrı bir çalı kuşunun yarım gidimlik canına.

Kafelerin tabelalarına aparılmış bir marka gibi iliştilmiş "Kafka Müzesi" yazıları. Kafka'nın sıkılan ruhu şöyle bir gelip geçmiş ve onu saklıyorlarmış gibi yapıyorlar ve Prag'dan çoktan tüymüş oysa Kafka, ta o zaman, acılarıyla bilmiş sıska bir adamın umutsuz umarsız sıkıntılarını, yalnızlığını, ütüsüz pantolon kırışık gömlek görünümünde bırakarak. Ah, bu puslu şehir, gizemlerine saklanıp durmakta eski korku yaratıklarının...

→

HALLER

pardon matmazel sizi görmüş müydüm
tolstoy'un kitabında okumuştum herhalde
soylu bir mağrurluk üzerinizdeydi
dostoyevski sürgününde tanımıştım sizi
şimdi geçer miyiz volga'dan
ah, sağol dostum gogol
paltonu benimle paylaştığın için

pardon matmazel sizi görmüş müydüm
nevski bulvarında çarpışmıştık herhalde
biraz poema biraz novella vardı havada
beyaz gecelerde balkondan sarkardınız
üşütmeyelim sokak çocuklarını
ölgün sarı ışıkları evimiz belleyelim

pardon matmazel ben havai bir ozanım
öğlen olur tef çalar oynarım
kara portakallar dökülür cebimden
sahi siz de baltayla vurdunuz mu bana

St. Vitus Katedrali kirli bir tarihin masalsı ruhunu sindirmiş, içinde bütün eski mezarları saklıyor gibi. Ejderha figürlerinde çocuk korkuları veba salgınlarından berbat sinmiş puslarına coğrafyanın ve sudan sebepler. Sahi, şoför Peter ömrü hayatında hiç su içmemiş, yoksa kötülükler gelirmiş, şeytan girermiş, cehenneme gidirmiş filan... Otobüsün yan koltuğuna geceyi bekleyen tazı gibi sinmiş vatandaş, bira sudan ucuz diyor, gâvur memleketlerinde. Old Town Meydanı'nda birkaç kişiydiler denilecek kadar az asker tören yapıyordu ve halk sanki bir piyesi izliyordu. Piyes kendi içindeki ritüelini geçmişten geleceğe sanki hafiften aksayarak taşıyordu.

Charles Köprüsü kendi meydanına açılan eşik gibi; cıvıl cıvıl insanlar, portre yapan ressam, sokak müzisyenleri. Ve ölümsüz ejderhalardır, onlarla savaşanlardır, zamanı imzalayanlardır, tozlarını kendilerine sepelemiş gibi ruhlarını karlı soğuk günlerde puslu göklerden alıp gövdelerine sindirmiş heykeller.

Petrin Tepesi'sinden serin bir sonbahar günü izlenmeli bu kent, bu yaprakların renk armonisi ve en ağır yalnızlıkların kahreden acılarını duyumsayarak, geberircesine güz kederlerinde; eğer insan sığınıp kendi düşlerine, bambaşka hikâyelerde aranacaksa mutluluğun gizemine dair hiç bilmediği resimleri. Öyle soğuk, o kadar da güzel olur işte! Hayat Prag'da da olsa bir yudum. Bunu ben mi keşfettim, onu da bilmiyorum.

Nereye gidersen git geceleri ay hep aynı, gündüzleri yapraklar hep aynı, aynı kederlerin halesi ve insanoğlu hep uygarlığa beş kala, kirlettiği nehirlerle taşınıyor kazdığı kuyulara ve suya dökülmüş çöp gibi sürükleniyor bilinmezlerine doğru sonsuzluk puslarının grisinde...

Şerif TEMURTAŞ

SENİ DÜŞÜNÜRKEN

oralara kar yağar
biz burada hasretini çekeriz
ayazdan kalma sabah
kumru kondu dallarıma

anız tarlasında bir keklik
korkak
sinmiş
merhameti yok tilkinin
acı akar içinde kalır toprağın

üşür kasaba
donar saçak
karda izini sürdürdüm serçenin

upuzun kaldırımları gecenin
sessizce ağlar ağrıları bulvarın

uzaklaştıkça ölüyorum
incir ağacı dikilmiş ocağına yaşamın

iklim güzeli bembeyaz doruklarda
yanarım yalnızlığına bulutların
infilak etse bir yanardağ

çan sesine uyandı kaçak
kaç binyıllık yoksulluğuna
kör kuyuların

Aralık 2013

Cihat BUÇAK

RÜYALARDAN KOPAN DİKİŞ

kardeşime ve adnan azar'a

bedenimde taburcu olmak isteyen bir pil var
beynimde.., boşluklarla dolu
patlayan bir kabarcık

emboli diyorum ona
kardeşim de böyle gitmişti
şefkat yoksunu alışkanlıklar sonucu

elleri sırtımda
sırtında ellerim
varlık çerçevesine çarpıyor
gözlerimiz düşüyor
boşluğa
saplanıyor çivi

ve uzaklardan yaklaşan kapı sesi
kulağımızı okşayan yol fisiltisidir
bedenimde taburcu olmak isteyen bir pil
beynimde ayrılıklarla patlayan kabarcık
şimdi bütün isimleri adnan olan

Perihan BAYKAL

AÇIK SİYAH BİR GÜL

-“Yol Üstündeki Semender” için-

bazen anlıyorum
Zweig'i
Benjamin'i, bazen
salaş cebinde yüreğinden
daha ağır olmayan çakıl taşlarıyla
Virginia'yı

ben ki uzun bir imâ gibi okudum hayatı
acı bir bıçağı...
çektim!

dilim lâlmekân
ilim lâ!

tuttum mavi oldum baka baka göğe
yağmura su
kalbimin kirmeninde bir elvan gül
-külliyen ateş! ateşleyin kül!-
belki tutar yara olur –bir ihtimal!-
ağular içmiş eminize

güz elim, Nilgün
içi baştan başa çılgılık
Sylvia!

daldırıp elini kalbine
sapı gül ağacı bir bıçağı çeker gibi
gülümsemesi değil miydi şiir, şairin
meydan okuması
acıya

bütün denizlerin, denizliklerin kıyısında
ve altında mavi göğün
“bağırırız avaz avaz”

siyâh kabarcık! âh kabarcık!
içinizdeki en hakiki şey bendim diyor
tek canlı, bu ölü boşlukta

yaşıyordum hâlâ
gömmeye geldiğinizde

tanrının unuttuğu bahçedir intihar
bütün ihtilâller yarım kalmış hikâye

zorunlu ek:

sonra...
bir çiçek, uzatır boynunu
bir kuş cıvılda

Cihannur SELENGA

GERİ DÖNÜŞ

*
ikiyüzlülük yok
kök ve hamle benim: erkenden boşalan
uykulu aynalarda, ben bakışlı çerçeveden sızan
sen..; elleri üzerinde yürüyen
düşüncelerimi hissettin hiç

hayallerinin ufkuna bak
gözlerinin altında kırışan halüsinasyonlarına
orada benim kanlı yapraklarımı bulacaksın

*
ışılıklı ve eşsiz
yakınlıkları ölçen
adamların olsun
hiçbir şey kesin değil çünkü
zayıflarsın şiirin sonuna doğru
adım adım
buharlaştıran sıvı gözlerle, ama kararlı
ayna olan bu evdir sana
halılarıyla sunulan

*
ben i taşıman gerek
içinde her sırrı taşıyan önsüzü
harfleri dinle
aygıtlara taşınmayan o sözleri

sen

küçük defterin yaprağı
düşüncelerini de soyabilir misin şimdi
tenine resmettiğin bu iki çıplağın

İhsan METİNNAM

SANA GELSEM

şu yenirken saçılan susamları terk edilmiş simit
şu getirirken tabağına taşmış kahve
şu çıplak karpuz kabuğu
şu deniz izmaritlerin yüzdüğü
şu martılar kanat çırpın havada
bu hasret bu kalp ağrısı
katil balinalar gibi hırçın
yüzen sürü sürü gökyüzünde

susamları parmağımla bastıra bastıra toplayam
kahve fincanının altına bir peçete koysam -zarifçe
senin gibi-
karpuz kabuğunu gözlerden irak bir yere kaldırırsam
izmaritin yerine izmariti atan adamı denize atsam
şu melankoli kumkuması martıyı yakalayıp avutsam
izin verir mi katil balinalar sırtlarına binsem
sana gelsem

Zeliha KÖSE

DERİN UYKU

kendine soruluşu soruların ardında suyun kıvrılışı
ah eksik yontu benim sana vereceğim bir ismim yok

dünya gittikçe gidiyor düğümler kendiyile mi kalıyor ne
en sessizi yoktur limanın
takvim gölgesine şaşırılan zaman bu kadarsın
yalnızca büyür korkuluğa en bir önce değil
bırakayım sesini ben olabilir bir kıyıya
anlamıyor musun bekledikçe çürüyor avuç içlerim

alsınlar versinler aman aman bayraklar
ben nakarat ben sitem
dudaklarımı yoldum bir tufan, besmelesiz başladı körlük
ben gecesi elinden alınmış esası resmen kayıp
fena ayıp tenhalarda menhalarda
bir ben kazasında sınırlarım daraldı
merhamet haritasında da gösterdim taşları
geniştii ıslaktı önceydi herkesten

ve sonra kimse benzemiyor bir benzememek oluyor etraf
Üsküdar'da Üsküdar kalmıyor, aşk da aşk
herkesin ismi bir yana deyip
hatta devrilip çok bahsettim gelmemişlerden
bakıldıkça utanan bir takvimden
çıkamazlığından gururlanan bir sokaktan
topuklu ayakkabılarla dolaştıracakım anılarımı

çarpık kentleşmeyi vurma şehrin yüzüne
kimin ruhu kime suç değil bu şu o derken hâlâ kayıpsın
dedim bazı şeyler gelmez çok gitmeye
anlamıyor musun en sonunda depremlerini seveceksin
sahnelenmeyen bir oyun kimin gövdesine üç oda bir salon
böylece anlaşılınsın insan adına mezar yaptırılan bir şey
ve biri seslensin artık kendine, ve lütfen biri çayımı tazelesin

anlatılmış kabukların rengi turuncu
ki affedilmeyen ateşlerin uydurduğu cennet tasarımı
alın uykumu yontun o ağlayana o en güzel o ilk ağlayana
ya ben hangi kılavuzla anlayacağım
bir babanın ıslak kalan ellerini hep

Halim ÇİFTÇİ

SAKLI

Karanfiller açar saçlarında
aşk mühürlü göğsünde buhur-u meryem
hepsini sen verdin
şuramda saklı kaldı.

Uzun düşlerime savrulur kokusu
fırtınalarda kanatlarına tutunurum
yaralı serçeler konar yalnızlığıma
sensiz de çoğaltırım hüznülerimi

Ertan ALP

ATANAMAYAN MEKTUPLAR POSTACISI

“Önce ekmekler bozuldu,sonra her şey...”
Oktay AKBAL

bir mısra tetikçisinin sayfalarında mim
mağara güllerinin kokusu ellerimde
oysa ne kadar uysal ne kadar anaç
içinde geceler boyu arındığımız nehir
oysa ne kadar sıcak ne kadar tutkulu
bacakları arasına kıvranıp okuduğumuz şiir
--sisler içinde yolum hep siyah bir zehir...

bir mısra tetikçisinin sayfalarında intihar
mağara güllerinin sancısı ellerimde
oysa ne kadar kıskanç ne kadar dişil
zehirli iğnelerin ucunda karanlık Kabil
oysa ne kadar vahşi ne kadar acımasız
soğuk zindanların ötesinde
bileklerde inleyen demir
--sesler içinde yolum hep siyah bir zehir...

bir mısra tetikçisinin sayfalarında lam
mağara güllerinin ayetleri ellerimde
damarları tıkanıdı artık temiz bahçelerin
oysa ne kadar serin ne kadar çekingen
engizasyonu yoktur bu çıplak dişlilerin
küf kokulu göğüslerde ölür
gül düşleyen bakir bir esir
----vaazlar içinde yolum hep siyah bir zehir...

bir mısra tetikçisinin sayfalarında delir
uzun bir inleme sadece dilimdeki örümcek
oysa ne kadar mavi ne kadar gece
ezilmiş akreplerin gözlerinde
şizofren menekşeleri Habil'in
o uzak şeytana tapar
sıralarımıza konan her emir
--insanlar içinde yolum hep siyah bir zehir...

--ey atanamayan mektuplar postacısı
hangi araf bu topraktaki kurt
hangi suret bu medlerin alevinde hangi cezir...

Dilek BAYRAM

İKİLEM

durduğum yerden bakıyorum
sen görmek istediğim yerdesin.
ağaç, araba, yol, taş
durdukları yerdeler.
bana bakmıyorlar sen gibi.

Sema ENCI

YÜZÜMDEKİ RESİM

bir kuş göğü yarıyor kanatlarıyla
gölgeler ışığa ters
çatılarda güneşin saçları.
sana kaç çocuğun ağzıyla gülsem ısınırım
kaç çiçekle bahar olur kalbin
göğüsleri sütlenmemiş kız kaygısızlığı
ezberlenmiş günlerim.

suyun intiharıdır akmak
yavaş yavaş
dünümüzde bir perşembe boşluğu
hadî gülelim isyan olsun
ellerimiz ısınsın gülelim

içime yükseliyor gökdelenler
şairler ve sahte vesairler
yüzüm kalabalık
yol bitti avuçlarımda
günde beş vakit ışıktaki ağzım
ayağım hiçliğün birikintisi
ha sıçradı ha sıçrayacak yürüsem
dursam bulunmayacak.

umudun ipine tutunmuşum
yüzüme bir gülüş çiz ama kendi ağzımla olsun
karanlık pencerelerin incecik hüznü
ve kendi sesini yadırgayan rüzgâr
unutmayalım
unutmayalım
bizimle olsun.

M. Güner DEMİRAY

KIRILMA NOKTASI

İmgelerin, özneni sarp geçitlerde sınavıp duruyor
Oysa köprüsüz yollar kesilmiş saçlar gibi mahzun

Hüzün dağım kalbine bir papatyaya gibi vurmuşsa
Aşkın acı eleğinde hangi hasretim elenir?

İnsan, kalbinin tahtında bir kez girer kendi ırmağına ve
Sabahı geçirir tenine aynalı bir söğüdü kuşanarak

Ama sen aynamı bir buluta koyup gittin
Bıraktın beni bir serabın yalancı ezigisinde

Nerde sözün, sağrılı atları kişneten göklere
Sesin nerde, gün çalığı dikenleri salkım saçak hoplatan

Ve işte bir karabatağın ucunda durdu zaman
Sabır tellerimin nergisi ayışığı gözlerinde kırıldı

Şimdi elimde kalan şaşkın bir sevdanın çiçeğidir
Gecemi haramiler aldı, ay battı çoktan

GENİŞ PAÇALI GÜVERCİNLER

ağaçlar hayatıma girdi gireli buradayım
akşam sabah bu kalp işte çarpmadan durmuyor
fırsat bulup yıkanabilsem çıkacak kırk yıldır biriktirdiklerim
zaten hayat dediğin ne ki bir silgilik iş
oysa geniş paçalı insanlar vardı çocukluğumda
gökyüzünde onlara benzeyen güvercinler
onlar girdi hayatıma buradayım

kuşlar hayatıma girdi gireli ağaçları sevdim
bu kalp işte her şey için çarpıp duruyor
akşam olunca bir daha tuhaf oluyor insan ve dünya
az dindarım ölsem imam ne diyecek bu duruma
suyla sabun arasında uzun bir yolculuğa benzetecek
gökyüzündeki güvercinlerle buradayım kimse anlamayacak

kuşlar ağaçlar hayatıma girdi gireli seni sevdim
bu kalp saçma sapan bir yerde duruyor
oysa senin içine yolculuk edebilmeliydi günaha girerek
acımacak bir ülkedeyiz anlamlar yükü içindeki oyuğa
geniş paçalı güvercinler havalanacak
onlara birlikte baksak yıldızlı sabahlarda

Ezgi DİLEK**GAZEL**

geçtim mührü manasız kapılardan
aklımın zindanlarını kazıdım
uzattığım inancın boylu boyunca
kestim de geldim saçlarımı
sinmesin için yas kekresi
kabir toprağını düzledim
kuruyup sararan yaprağın
yeşiline hürmeten yürüsün diye yarın
söktüm tüm öldüklerimi

şimdi güven
biraz akrep biraz yelkovan
peşi sıra yol düvel
sebatını kolluyor
duruya kavuştu sularım
suskunluğuna birikiyor

SARKAÇ

kabul, seviyorsan git komşular sevensin
sonra gelirsin resimler içinde susmak adına
korkarım gündemi yürüdüğü topraklara
isim aramak olanın çocukları evinde uyuyor

evimde doyuyor senin ölmeyi unutmuş göz bebeklerin
azim dersin tabut manzaralı kilimin olur
direnmenin basit bir fizik kanununu oluşuna inat
senin alyuvarların var okyanus malı
benim nefesim bir köprüye saz çalar

parlak kararlar taşıyan gemim var senin neden olmasın
kabul, şaka gibi bir şey yaptım
ama bir şaka böylesine çadırlar yakınsın
bir kitap bir vicdanı böyle isletsin
sonra aziz dersin cenaze olur,
direnmenin basit bir ticari kural gibi anlatılamaması
beni de incitiyor bu denli derin uyumaya inat

sadece benim adını koyabildiğim bir mahremim var
diye senin de neden haremin olmasın
bakarsın gündemi ördüğün duvarlara
kur yapmak olanın uykusu aralamak senin işlevindir

kabul, direnç bu ışığın kalbidir ki bahçeyi
aydınlatan bir kandil ay ışığını kirletir demek de neyin nesi
bırak o vakit karanlık daha şeffaf
gibi durmuyor, önümüzü kesme hevesi

asıl münafık, sulardaki kireç oranı
salça desen masumiyetin simgesi
olacak kişi değil, kabul ama bir biber böyle gaz yapsın
sonra bir “mutlu” böyle caz yapsın, kabul sonra
biriniz öpsün gözümde biriniz nişan alsın...

kabul, seviyorsan gidersin konuşma burada biter
susarsın adına vandal denir bir de talihten gelir
alınmazsın, ağaç süslersin evde uymanın haritası gibidir...

Yayın Yönetmeni	: Ramis Dara	Katkı Payı	: 25 TL.
Prodüksiyon	: İhsan Üren, Z. Ersin Erdem, Yalçın Oğuz, Halim Çiftçi.	Posta Çeki ya da Banka hesabı:	Ramis Dara adına açılmış; 6025702 numaralı Posta Çeki hesabı ya da Garanti Bankası Mudanya şubesi (1050) Hesap No: 6690927 IBAN: 36 0006 2001 0500 0006 6909 27
Yayın Adresi	: Ömerbey Mah. Ş. K. Ahmet Sok. Fidan Apt. B. Blok. Kat: 2, D: 5 - MUDANYA		
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	: Tülay Elal Muş (Barış Mah. Adalet Sok. Adaletkent Sitesi H Bl. D: 3 Nilüfer – BURSA)		
Yazışma Adresi	: PK 68 16361 Ulucami – BURSA		
Yayın Türü	: Yaygın süreli yayın. ISSN 1305 – 7685	Baskı	: Akın Erim Matb. Hocalızâde Cad. 7/27 Setbaşı – BURSA
E- Posta	: akatalpa@hotmail.com		

